

**TOPGUNS
FORENINER
Z!**

UTOPIISKE FORENINGER NU!

en opskriftsbog til utopiske foreninger, nu og her.

af [david walther birk lauridsen](#)

Hvordan ændrer vi tingene?	3
Utopiske foreninger	6
Grundlæggende opskrift på en utopisk forening	10
Utopiske vedtægter	14
Utopiske vedtægter til erhvervsstyrelsen	17
Økonomi uden en bankkonto	24
Direkte medlemsdemokrati i statssanktionerede vedtægter	27
OCO — Open Commons Organisation	31
Dookrati	34
Økosystemisk tænkning	35
Kodeks: Utopiske foreninger	39
Kolofon	48
Fodnoter	49

HVORDAN ÆNDRER VI TINGENE?

Når vi igen og igen bliver konfronteret med de mange verserende kriser, og når vi opfyldt af desperation råber: "Det her er uholdbart", og ser hinanden i øjnene, og spørger, "hvad kan vi gøre? Hvordan ændrer vi tingene?". Hvad skal vi så svare?

Vi kan prøve at spørge videnskaben om hvordan ting ændrer sig: Hvis vi dykker ned i systemvidenskab, åbner et utal af vidensfelter sig, der tværfagligt beskæftiger sig med spørgsmål om hvordan komplekse systemer virker og ændrer sig. Det føles som et godt sted at starte ud fra en forståelse af Jorden som et stort komplekst økosystem i universet.

Jorden består af en flerhed af delsystemer, hvori vores samfund er at finde. Disse systemer interagerer og påvirker hinanden

gensidigt på et utal af måder. Her kunne man fortabe sig i årevis, lad os i stedet komme op til overfladen med tre nøgler:

- **Universet, og livet på jorden er ikke deterministisk.**

Ting kan ikke kun være på en bestemt måde, og ingenting er givet af sin fortid (jævnfør kaosteori og termodynamikkens anden lov, se Prigogine 1984¹).

- **Systemer er selvskabende stabile mønstre.** Livet er fx et system — et selvskabende stabilt mønster. Kapitalismen er også et system — et selvskabende stabilt mønster. Livet har eksisteret i mindst 3.8 milliarder år, kapitalismen i 500 år.

- **Systemer bliver hele tiden vedligeholdt** af de utallige handlinger de enkelte dele af systemet foretager sig (jævnfør systemdynamik og systemtænkning, se Meadows 2008² og Forrester 1993³).

Så når vi ser på vores samfund og de måder at bebo jorden, der er så tydeligt uholdbare, så kan vi sige, at de systemer der ødelægger vores verden, skabes kontinuerligt og vedligeholdes af de handlinger der hele tiden gøres. Og dermed tegner der sig et et svar på hvordan vi kan ændre tingene:

 Tingene ændrer sig, hvis flere gør noget andet.

Vi har brug for redskaber til at organisere os i *flere*. Flere der kan gøre noget andet. Og i stedet for at opfinde noget nyt, vil

17. Se www.uforening.nu/kodeks/kollektiv_email↵

1. Men hvilket fællesskab, og hvem er ikke med?↵
2. Donalla H. Meadows. Thinking in Systems. 2008.↵
3. Jay Forrester. "System Dynamics and the Lessons of 35 Years". In Kenyon B. Greene (ed.) A Systems-Based Approach to Policymaking, s. 199–240. 1993.↵
4. Se *Utopiske vedtægter til Erhvervsstyrelsen*, side 19.↵
5. Se *Utopiske foreninger*, side 7.↵
6. Se *OCO — Open Commons Organisation*, side 31.↵
7. Men hvilket fællesskab, og hvem er ikke med?↵
8. Se www.uforening.nu/foreningsformer↵
9. Se www.uforening.nu/fonde↵
10. Se www.uforening.nu/kodeks/skab.↵
11. Se www.skab.ukrudt.net↵
12. Se www.uforening.nu/kodeks.↵
13. Se www.uforening.nu/referat↵
14. Se www.opencollective.com↵
15. Se www.uforening.nu/kodeks/cofix↵
16. Se *Økosystemtænkning* side 34.↵

jeg gerne pege på et gammelt systemredskab, vi allerede kender og bruger: [Foreninger](#).

UTOPIISKE FORENINGER

Foreningen er en urgammel praksis der altid har handlet om at få noget til at ske i verden—få flere til at gøre noget andet. I nordeuropa har vi en stærk foreningstradition, der i sin specifikke form er omkring 150 år gammel. Måske netop på grund af denne tradition er vores opfattelse af hvad en forening er og kan, stivnet i statssanktionerede former, arbitrære regelsæt fra banker og markedslogikkens destruktion af almuen. Formålet med denne tekst er at sprænge de stats- og markedsøkonomiske lænker om vores foreningspraksis ved at introducere et nyt begreb: *Utopiske foreninger*.

Utopiske foreninger er et gammelt-nyt remix af vores nuværende foreningspraksis, med det formål at systemisk tilvejebringe millioner af små handlinger der *ikke* bevarer de destruktive systemer der ødelægger vores liv og vores planet.

Utopiske foreninger er på mange måder ikke forskellige fra vores eksisterende almennyttige foreninger, fx på følgende måder

1. En utopiske forening har en praksis og et formål .

KOLOFON

UTOPIISKE FORENINGER NU! er skrevet af David Walther Birk Lauridsen, til [Hosting Lands](#), og er vokset ud af en flerårig utopisk praksis med aktivisme, organiseringer og foreninger, og af rådgivende arbejde med fælledgørelsen af Fanefjord Fælled.

UFN! findes som hjemmeside på www.uforening.nu, som print zine og som installation på udstillingen [ILDEN, VI SAMLES OM](#).

UFN! er skrevet i markdown med neovim og sat med skrifttyperne RISE UP og CMU Sans Serif på web og print. Hjemmesiden er lavet med åbenkildeprojektet [Lichen-markdown](#) og bor hos det feministiske serverkollektiv ukrudt.net. Ukru.net's servere står på Sydfyn, er bygget af skrald og er delvist soldrevne. Den

printbare version er lavet med åbenkildeprojekterne pdf-heks og pandoc.

Til udstillingen [ILDEN, VI SAMLES OM](#) optræder UFN! på skraldet hardware: en Thinkpad T420 laptop fra 2011, en HP LaserJet P2055x fra 2009 og et skrivemaskinebord fra omkring 1970. Laptoppen kører Debian Trixie kiosk-mode og printfunktionen er lavet med unix-programmet lp.

Tak til Ida Antonsen og Laboratoriet for Æstetik og Økologi for kuratering, Ask Katzeff og Center for Militant Futurologi - hvorfra min praksis vokser. Og tak til Ruben for laptop, Anders Aarvik for pandoc-hekserier og til Ukru.net for værtskab.

UFN! er støttet af Statens Kunstfond.

[Læs mere om TAK på www.tak.coop](http://www.tak.coop)

2. En utopisk forening har medlemmer, og er i udgangspunkt egalitære, således at alle medlemmer har lige ret.
3. En utopisk forening er not-for-profit.

Og så er der nogle ting som ved første læsning kan synes anderledes end den lokale brugsforening:

1. En utopisk foreninger er ikke begrænset af familiære, nationale, biologiske og astronomiske opdelinger af verden. Der er derfor intet der forhindrer os i at være i foreninger på tværs af nationaliteter og arter og størrelsesforhold og planeter og så videre.
2. Utopiske foreninger er økologiske. De er en del af deres lokale økosystemer og stræber efter at vedligeholde og reparere dem.
3. Utopiske foreninger er *performative* først, *konstative* sidst. De er defineret af hvad folk *gør i forening*, i en kontinuerlig udførsel af handlinger i tidsrum-kontinuummet. og ikke af hvad der står i eventuelle vedtægter og regler.
4. Utopiske foreninger eksisterer idet medlemmer siger de er en forening. Der er ikke nogen styrelser eller love der begrænser hvad en forening kan gøre og kan være.
5. Utopiske foreninger efterstræber at afkoble hierarkisk magt fra ansvar. I utopiske foreninger er der aldrig en *bestemmelse*, kun i nogen tilfælde en *bestyrelse*.

6. Utopiske foreninger er internt transparente og information flyder så frit som muligt. Foreninger er et selvskabende system der virker ved hjælp af feedbacksløjfer. Jo friere informationen flyder blandt en forenings medlemmer, jo hurtigere og jo bedre vil foreningen kunne praktisere.
7. Utopiske foreninger er *intersektionelt feministiske*, ingen er frie før alle er frie.

Jeg vil her erklære at disse mere *utopiske* principper, også gælder for eksisterende foreninger.

Der er intet der stopper os fra at træde ind i eksisterende foreninger og arbejde for deres utopiske potentiale, lige så vel som at lave ny utopiske foreninger og eventuelt få dem [registreret i Erhvervstyrelsen](#)⁴, så de kan agere som legale entiteter og få bankkontoer og så videre. Det er en fordel — at tage skikkelse af en type aktør alle kender og accepterer som legitim, og det er ekstremt effektivt når den legitime og let forståelige aktør samtidig er en politisk kollektiv organisering hvis primære formål er at ændre de systemer der ødelægger livsgrundlaget for alle her på planeten.

Vi har med andre ord alle redskaberne lige ved hånden, det eneste det kræver er organisering og at vi gør en lille utopisk handling. Og så gør en til dagen efter, og så igen og igen i tusindvis - en efter en.

Sæt igang!

TAK har to slags medlemmer:

1. arbejdermedlemmer
2. lokalsamfundsmedlemmer

Arbejdermedlemmer udfører TAKs daglige praksis og kan få løn for deres arbejde. Ligeløn er skrevet ind i vedtægterne.

Lokalsamfundsmedlemmer varetager lokalsamfundets og økosystemets interesser og deltager i bestyrelsesmøder. Dette er et forsøg på at arbejde åbent med de forskelligrettede interesser der kan være imellem medlemmer der er afhængige af kooperativet i forhold til deres indkomst, og lokalsamfundet og økosystemet som helhed.

For eksempel er TAK privilegeret i forhold til de lokale foreninger Kollektiv.email og Ukrudt.net, der begge bestyrer kollektivt ejet infrastruktur: TAK kan udbyde denne infrastruktur til kommercielle aktører, der ellers ikke ville have adgang. For dette privilegie ligger TAK arbejde og penge tilbage i den kollektive infrastruktur. Lokalsamfundsmedlemmerne er med til at sikre at dette forhold er i god balance. Dette er et eksempel på [Økosystemisk tænkning](#)(side 34).

Vedtægter.

[Læs TAKs vedtægter på www.eforening.nu/kodeks/tak](http://www.eforening.nu/kodeks/tak)

T—A—K

Teknologisk Arbejderkooperativ

Praksis

Teknologisk Arbejderkooperativ er et sydfynsk kooperativ, der bygger digital infrastruktur, udvikler software og rådgiver om teknologiske praksisser ud fra small tech principper.

TAK er en værdibaseret virksomhed der er not-for-profit og uafhængig af big tech. TAK er afhængige af lokalsamfund og økosystem, og arbejder for at passe på begge.

TAK er også en kontinuerlig kritisk og utopisk undersøgelse af *virksomhed*.

Organisering og styring

TAK er et arbejderkooperativ og registreret som et FMBA. TAK styres i hverdagen af dets arbejdermedlemmer.

Vedtægtsmæssigt er alle medlemmer af TAK, i bestyrelsen.

NU!

Grundlæggende opskrift på en utopisk forening

Ingredienser

1. Flere væsner
2. Et møde
3. [Ideen om utopiske foreninger](#)⁵

Fremgangsmåde

1. Hold et møde
2. Lav en utopisk praksis
3. Erklær jeres utopiske forening rituel
4. Praktiser

1. Hold et møde

Tag væsnerne og ideen om utopiske foreninger, og arranger et møde.

En utopisk forening er performativ først, så det er godt at mødes fysisk med jeres kroppe på samme sted. I princippet kan det møde også være over telefon eller video, og der kan være gode grunde til at gøre det sådan, men prioriter det kropslige møde hvis muligt.

2. Lav en utopisk praksis

I traditionel foreningslingo er "Formål" et af de vigtigste elementer. I en utopisk forening snakker vi istedet om "Praksis". Det er ikke sådan at vi ikke må snakke om et formål, eller skrive det ned eller hvad man nu vil, men *praksis er først*.

Praksis i en utopisk forening er karakteriseret ved at være noget vi gør, igen og igen. Det kan være i faste intervaller, eller det kan være reaktivt. Og så er en praksis defineret af sig selv, det vil sige at hvis vi gør noget andet, kontinuerligt, så har vi effektivt set ændret praksis.

Og så er der det utopiske. Jeres praksis skal være utopisk i den forstand at den praktiserer en ønskværdig verden eller saboterer den kontinuerlige vedligeholdelse af alle kriserne. Principperne i [ideen om utopiske foreninger](#)⁵ er et godt sted at starte.

Hvis jeres praksis er en fælled, så findes der en utopisk form der hedder OCO. OCO står for Open Commons Organisation og er lavet specifikt til fælleder. OCO er den oprindelige form af mit arbejde med utopiske foreninger. Opskrift: [Lav en OCO](#)⁶.

og 23. er mere indadvendte arbejds møder vendt mod serverne. Når man kommer og er med, er man med i ukrudt.

Ukrudt har ingen nedskrevne vedtægter.

Økonomi

Ukrudt.net betaler for strøm, internet og et sjældent brugt hardware-køb vha. af donationer igennem Open Collective. Arbejdet i ukrudt.net er frivilligt og ulønnet.

[Læs mere om Ukrudt.net på www.ukrudt.net](http://www.ukrudt.net)

UKRUDT.NET

Praksis

Ukrudt.net er en utopisk forening, et feministisk og kollektivt ejet og styret community-mikrodatacenter, og en åben læringspraksis omkring det. Serverne er bygget af skrald på Sydfyn og er delvist soldrevne. Ukrudt.net tilbyder fx

- gensidig tech-hjælp
- hjemmesider og hosting
- Mastodon & pixelfed-instanserne sydfyn.social og pixelfyn.social
- Kollaborativ tekstforfatning med hedgedoc
- Nextcloud

Organisering og styring

Ukrudt.net er en radikalt åben forening, der har faste møder hver den 3., 13. og 23. Den 13. er åbne møder hvor alle kan komme og få hjælp til at tage magten over tech tilbage. Den 3.

3. Erklær jeres utopiske forening rituel

1. Stil jer i en rundkreds
2. Lav call-response på følgende (eller lignende): En person fremsiger den første sætning, resten gentager i kor. Dernæst kan den næste fremsige næste sætning osv.:

- VI ER I FORENING
- VI ER PLANETÆRE
- VI ER FORBUNDNE MED ALT
- VI BESTEMMER SAMMEN
- VI ER IKKE DREVET AF PROFIT
- INGEN ER FRIE FØR ALLE ER FRIE
- VI ER MEDLEMMER
- VI ER I FORENING

4. Praktiser

Praktiser jeres praksis.

Næste skridt

Det kan være en god ide at formulere sin forening i en slags vedtægter, det kan gøre det nemmere at huske og forklare en forening for nye medlemmer. Men det er bestemt også en mulighed ikke at gøre det.

der har arbejdet for kollektiv.email ønske sig løn for op til det antal timer de har arbejdet. Kollektiv.email betaler pt 300,- i timen. Derefter vil lønnen blive fordelt, og hvis der ikke er penge nok, vil den blive fordelt forholdsmæssigt. Det medlemmet selv der vurderer hvor de har arbejdet og hvor meget de ønsker betaling for.

Håndteringen af penge uden bankkonto bliver mulig med Open Collective - se opskriften [Økonomi uden en bankkonto](#)(side 24).

Vedtægter.

Kollektiv.email har vedtægter. Men da vi er en uregisteret virksomhed er de 100% skrevet for vores egen skyld, og ikke for at leve op til Erhvervsstyrelsens eller bankernes arbitrære legalese.

[Læs Kollektiv.emails vedtægter her¹⁷](#)

[Læs mere om Kollektiv.email på \[www.kollektiv.email\]\(http://www.kollektiv.email\)](#)

- Økonomaer: der står for økonomien
- Support: der står for at hjælpe medlemmer, og oprette nye medlemmer m.m.

Den demokratiske praksis foregår dels internt i arbejdsgrupperne ([dookratisk](#)), og dels for alle medlemmer over mailingsliste og til medlemsmøder. Der har vist sig et begrænset behov for at tage beslutninger for alle medlemmer. Måske fordi fælledens praksis er så veldefineret og fordi do-okrati i arbejdsgrupperne er velfungerende. Men det har betydet begrænset aktivitet på mailinglister og medlemsmøder. Det er måske en udfordring i forhold til at i et direkte demokrati er det vigtigt at de demokratiske rum hele tiden praktiseres, selv om der måske ikke er en masse beslutninger af tage. Så det er et kontinuerligt spørgsmål der udforskes.

Økonomi

Kollektiv.email har ikke et fast kontingent, men et variabelt kontingent baseret på betal-hvad-du-kan. Det vil sige man kan også være medlem for 0,- kroner. Det er op til medlemmet selv at vurdere hvor meget.

Kollektiv.email har som mål at betale for arbejde der bliver gjort for foreningen. Den månedlige indtjening bliver anset som en "høst" i en økonomisk fælled. I slutningen af måneden kan alle

UTOPIISKE VEDTÆGTER

Utopiske foreninger er *performative* ikke *konstative*—det interessante er hvad der gøres, ikke hvad der står i vedtægterne at der gøres.

Men skrevne vedtægter kan bruges til flere ting som er nyttige, fx:

1. Sætte en ramme hvis spilleregler er tydeligt forskellige fra det sædvanlige.
2. Give legitimitet og adgang til eksisterende systemer: bankkontoer, fonde og folks forventninger

Det første er især nødvendigt fordi vi arbejder med en kendt og udbredt form som *foreningen*, som kan give uønskede forventninger. For eksempel er det traditionelt i mange kooperativer og andelsselskaber at økonomisk overskud udbetales til medlemmerne (dividende). Og selv om historien om dividende er at fordele overskuddet til "fællesskabet"⁷, så ligger dividende idag op til profit-motiver, som *er den mest destruktive*

kraft i vores samfund. Det er derfor utopiske foreninger er eksplicit not-for-profit.

Før vi går videre med vedtægterne, skal vi lige huske at man sagtens kan lave utopiske foreninger uden noget er nedskrevet. Ligeså kan man sagtens lave utopiske foreninger med vedtægter, manifeste eller lignende, der aldrig nogensinde kommer erhvervstyrelsen i hu.

Skriv vedtægter

Her følger et sæt af dogmer for at skrive vedtægter til utopiske foreninger:

1. **Vedtægterne må gerne være utopiske og præfigurative** —altså skrives som om foreningen allerede er som vi ønsker og drømmer. Det er en form for magi.
2. **Vedtægter er per definition politiske.** Foreninger er politiske.
3. **Vedtægterne skal muliggøre ønsket fællesskab og praksis.** Husk at det er praksis der er det definerende. Vedtægter skal ikke forudsige og prædefinere alle tænkelige situationer. Formuleringer som “bestyrelsen kan”, “foreningen kan” - er overflødige - og bygger på en misforståelse om at vedtægterne er virkeligheden

KOLLEKTIV.- EMAIL

Praksis

Kollektiv.email er en forening der bestyrer en emailserver for sine medlemmer. Emailserveren er grundlaget for den emailinfrastruktur der er tilgængelig for alle medlemmer. Det drejer sig primært om emailkontoer, men også fx. mailinglister. Kollektiv.email er organiseret som en Open Commons Organisation (OCO) og et kooperativ. Det kan også kaldes for enten et forbrugerkooperativ eller et platform-kooperativ.

Kollektiv.email er ikke registreret hos erhvervsstyrelsen.

Organisering og styring

Kollektiv.email bliver vedligeholdt af tre arbejdsgrupper af medlemmer:

- **Systers:** der står for systemadministrationen

KODEKS: UTOPIISKE FORENINGER

Det følgende er en kort praksisbeskrivelse af utopiske foreninger jeg har direkte erfaring med.

1. [Kollektiv email](#)
2. [Ukrudt.net](#)
3. [Teknologisk Arbejderkooperativ](#)

Skal jeres utopisk forening optræde her, så [skriv til david@kollektiv.email](#) — for [i forbindelse er vi stærke](#) ¹⁶.

4. **Vedtægterne skal ligge et værdimæssigt fundament.**
Når vi er eksplicitte med vores utopiske værdier kan vi bedre nagivere efter dem.
5. **Vedtægterne skal sikre overlevelse og modstandsdygtighed imod den kapital-fangede verdensorden.**
6. **Vedtægter kan pege udaf og inkludere andre manifeste, principper og vedtægter**—ved blot at skrive fx “X er et kooperativ”, evt med et link til de kooperative principper, kan man beramme sin forening med et væld af let forståelige og politiske og utopiske rammer. Hvilket kan være værn og hjælp mod markedskræfternes konstante angreb på almenen

I næste sektion kan du læse specifikt om at [skrive vedtægter til Erhvervsstyrelsen](#).

TIL KEJSEREN

Introduktion

Når vi skriver vedtægter til godkendelse hos staten (for tiden betyder det Erhvervsstyrelsen), er der nogle ting at gøre sig klar. For det første er friheden til at danne foreninger uden forudgående tilladelse, sikret i grundlovens §78. For det andet er der ikke nogen yderligere foreningslovgivning der definerer hvad en forening er og ikke er. Dette giver meget vide muligheder.

På den anden side er der nogle specifikke registreringskrav som giver en ret snæver ramme for hvilke slags vedtægter der lader sig godkende - dette er *Erhvervsstyrelsens praksis* - som altså ikke er en lov, men en "plejer".

Og så er der diverse lovgivning for at bekæmpe hvidvask af penge. En registreret forening skal ifølge loven have en nem-konto, der leder til kravet om en bankkonto. Banker skal leve op til diverse hvidvask-krav hvilket gør dem skrappe overfor foreninger der skal have en konto. Dette er rammen for

knuder. Hvordan vi skal gøre dette er jeg ikke sikker på, og det er noget jeg vil udforske fremover. Skriv gerne [til mig på david@kollektiv.email](mailto:david@kollektiv.email) med erfaringer og ideer. For det er let at tænke på forandring igennem foreninger, som noget vi gør ved at være med i konkrete foreninger. Men hvordan praktiserer vi på en økologisk knopskydende facon, så andre kan vokse?

I utopiske foreninger prøver vi at økosystemtænke det hele: Hvordan er vores relationer og hvad udveksler vi med hvem? Her vil jeg gerne tænke økosystem og kredsløbet som både de fysiske elementer vi udveksler med vores omgivelser og hvilke konsekvenser det har - som måske er det vi typisk tænker på når vi siger "økosystem". Men jeg vil også tænke udvekslinger af penge, resurser, arbejde, omsorg og information som værende en del af økosystemet, et ekspansivt inkluderende og totalforbundet økosystem.

Når vi som forening fx køber tjenester og produkter, så tager vi ind og sender ud og understøtter nogen over nogen andre. Kunne vi finde tilsvarende tjenester og produkter og relationer, i utopiske foreninger, som kæmper *for* livet, over aktører der *ødelægger* livet? Ligeså kan vi tænke alle vores udvekslinger med omverdenen, hvordan bruger vi og fremmer vi utopiske aktører, i stedet for den destruktive status quo. *Alting betyder noget*, og i tusinder af udvekslinger med omverdenen fletter vi et mægtigt netværk for livet.

Hvordan formerer vi os?

Foreninger er distribuerede - der skal være mange utopiske foreninger, ikke én stor. Hvordan hjælper vi søskende-foreninger at opstå og komme til verden andre steder? Vi kan ikke overleve som enkelte foreninger, og vi vokser i klynger og flokke og

bankernes ukendte og arbitrære barriere for "acceptable vedtægter".

Begge disse forhold, *Erhvervsstyrelsens praksis* og *Bankernes praksis*, leder til konservatisme i udformingen af vedtægter. Og de fleste af os er på det her tidspunkt allerede fremmedgjorte overfor processen. Vi begynder at skrive vedtægter for statens og bankens skyld, og ikke for vores egen skyld. Så her er det vigtigt at huske vedtægtsdogmer 7 og 8:

1. **Vi gør ting fordi de tjener vores utopiske arbejde, ikke fordi de står i loven, eller staten/kommunen siger det.** Og ting er rigtige og virkelige når vi gør dem - ikke når de er sanktioneret af staten/kommunen/fonden.
2. **Vær ikke bange for banken og staten når du skriver vedtægter. Skriv for jeres egen skyld!** Hvis vedtægterne bliver afvist skal I blot *pernittengryne* jeres vedtægter ind i en form, der betyder det samme, men som de ikke kan eller gider afvise.

I skal med andre ord forestille jer at Erhvervsstyrelsen er en form for jætte der vogter en bro. Magtfuld, men mulig at snyde hvis man bruger ord og gåder på samme måde som de selv gør.

Ingredienser

1. En arbejdsgruppe
2. Vedtægter fra andre utopiske foreninge og lignende

Fremgangsmåde

1. Vælg en virksomhedsform
2. Find inspiration
3. Tilpas/skriv vedtægter
4. Send ind og ret og send ind ad libitum

1. Vælg en foreningsform

- Er utopisk din mening? —vælg *Frivillige Forening*
- “Det er konkurrencefordrejning”, siger staten sart,
- —skift til *Almen Forening*, det er klart.
- Men vil I penge ha’—så start en *FMBA*

Hvis rimet imod forventning ikke er fyldestgørende, [er her er en uddybende forklaring](#)⁸.

Der findes andre specifikke foreningsformer i loven, så som andelsforeninger, brugsforeninger, indkøbsforeninger, legater og

økosystemet. Økosystemtænkning overskrider radikalt opdelingen af natur-kultur.

■ NATUREN ER VERDEN!

Utopiske foreninger i økosystemet

Men økosystemtænkning kan vi spørge:

■ Hvordan kan vi knytte en økonomi (økologi) af organiseringer (organismer) der vedligeholder og fremmer livet på jorden, i et radikalt opgør med kapitalismen, profit-motivet og adskillelsen fra naturen?

I dette zine har jeg indtil nu fokuseret på spørgsmålet om hvordan vi organiserer den enkelte utopiske forening, og det er jo starten. Men hvis vi skal overleve, er vi nødt til også, helt fra starten, at økosystemtænke med hinanden.

Hvordan understøtter vi hinanden?

Gensidig hjælp og solidaritet findes allerede i foreninger. Og i de klassiske kooperative principper, er der [princip 6](#) som omhandler samarbejde imellem kooperativer.

ØKOSYSTEM- TÆNKNING

Økosystemtænkning er et remix af *systemtænkning* som er en disciplin fra systemvidenskab, der kan beskrives således:

Da komplekse systemer ikke er intuitive og ofte direkte kontra-intuitive, er vores forståelse af hvordan komplekse systemer fungerer, ofte forkerte. Samtidig er det stærkeste redskab til at ændre komplekse systemer, de historier ("paradigmet"), vi fortæller om verden ("systemet"). Dette er en form for paradoks: Vi ændrer verden ved at fortælle hinanden hvordan den virker, men vi ved ikke hvordan den virker.

Systemtænkning er en strategi til at arbejde med det paradoks. Ideen er, at ved at studere og lære om hvordan komplekse systemer virker, kan vi opbygge intuitive forståelser for komplekse systemer, og dermed fortælle historier der gør os i stand til at ændre komplekse systemer.

Økosystemtænkning er en fokusering af denne praksis, der tager udgangspunkt i hvordan vi deltager og beslutter at deltage i

stiftelser, som er variationer over samme skabelon. Der kan være grunde til at vælge dem specifikt, men det går ud over min viden.

Jeg vil dog lige nævne *Fonde*. Fonde i Danmark har ofte været brugt til foreninger der beskæftiger sig med kollektivt ejerskab, fx. Fonden Fristaden Christiania. Formålet med at vælge fonde har været at sikre imod fjendlig overtagelse af det kollektivt ejede.

Jeg vil dog ikke anbefale fonde som registreringsform for utopiske foreninger, da fondes uforanderlige vedtægter strider imod princippet om at *utopiske foreninger er performative først*, læs mit [uddybende argument imod fonde her](#)⁹. Fonde kræver desuden en egenkapital på 300.000.

Hvis I vil sikre Jer imod fjendtlig overtagelse af kollektiv ejendom, vil jeg i stedet anbefale en økosystemisk løsning imellem flere foreninger. En model blev først praktiseret i Tyskland i *Miethäuser Syndikat*, og er siden blevet tilpasset danske forhold i SKAB—*Syndikatet af Kollektive og Alternative Besiddelser*. Se SKABs [vedtægter her](#)¹⁰, og læs mere på [SKABs hjemmeside](#)¹¹

2. Find inspiration

Kig i [kodekset¹²](#) og find vedtægter der er relevante for jeres forening. Hvis i kender andre foreninger der inspirerer jer, så spørg om deres vedtægter. Foreninger hjælper foreninger.

3. Tilpas/skriv vedtægter

Og så er det bare at klippe og klistre og forfatte og udvikle. Husk at hvis i benytter jer af dogme 6, "peg udad", kan det være en god ide at inkludere det i peger på, i appendix.

Det er en god ide at udforme udkast i en lille arbejdsgruppe, og så søge feedback i en større gruppe. Hvis jeres forening er på tegnebrættet, er det også fint bare at sætte igang - i kan altid rette tingene til.

4. Send ind og ret og send ind - ad libitum

1. Når i er tilfredse med jeres vedtægter, skal i holde en stiftende generalforsamling. Husk det kan sagtens gøres helt uformelt, med 2 mennesker til stede, eller bare over mail. Det er ren form - det vigtige er jo det i kommer til at lave i foreningen. Men der heller ikke noget i vejen for at gøre det formelt og højtideligt - hvis det passer ind i jeres proces. Til generalforsamlingen skal i skrive et referat der viser at I

DOOKRATI

Dookrati er en måde at fremme handlinger i fælleder og flade organisationer. I stedet for at medlemmer skal spørge om lov til at gøre noget, så er fremgangsmåden:

1. Gør det, hvis det umiddelbart kan gøres om.
2. Informer fælleden, eller de relevante parter om, at du har gjort det. Enten via en kommunikationsplatform eller til et medlemsmøde
3. Hvis der er indvendinger, så gør det om, eller find ud af en løsning efter de sædvanlige processer.

Det vil sige, at den der gør noget, er den person der har ansvaret for at gøre det.

OCOer

- [Kollektiv.email](#)
- [Fanefjord Fælled](#)
- [Ursuppe](#)

[Læs mere om OCO på www.oco.ukrudt.net](http://www.oco.ukrudt.net).

godkender vedtægterne. Det skal underskrives af dirigenten fra mødet. [Se eksempel her¹³](#).

2. Dernæst underskrives vedtægterne med et "Vedtaget på stiftende generalforsamling den og den dato. Det kan være af alle tilstedeværende.
3. Registrer jeres forening på virk.dk, hav dokumenter og kørekort/pas/sygesikring på evt. bestyrelse klar.
4. Vent

Nu skal erhvervsstyrelsen kigge på det og det kan sagtens tage nogle uger. Hvis de vender tilbage med bemærkninger eller spørgsmål så kan I skrive frem og tilbage med dem, indtil I forstår hvad de mener. Hvis i så er nødt til at rette i jeres vedtægter, så husk at holde fast i det utopiske, og ret så til som Erhvervsstyrelsens ønsker, uden at ændre på meningen. Vær stædig og dum og ihærdig.

I kan rette til ved at holde helt uformelle ekstraordinære generalforsamlinger over mail eller telefon, hvor i vedtager de rettede vedtægter, laver referat og skriver under på det hele. Og hvis man kun er to er det virkelig let. Husk at I *ikke* laver denne forening for erhvervsstyrelsens skyld!

Så sender I ind igen og venter. Forsæt med samme fremgangsmåde indtil jeres vedtægter er godkendte.

Hvis i bruger modeller Erhvervsstyrelsen tidligere har godkendt i andre foreninger, så tøv ikke med at påpege præcedens, hvis de laver vrøvl.

På denne måde kan I eksperimentere og kæmpe for jeres vedtægter uden at det koster meget mere end tålmodighed, og lidt dokument-jonglering.

OCOen, til at hjælpe andre OCOer eller som en lejlighed til modvækst.

4. **Egalitær.** En OCO er egalitær, i den forstand, at ethvert medlem er ligestillet med ethvert andet medlem i forhold til styring. Den specifikke type af styring afgøres af den enkelte OCO.
5. **Uformel.** Da en OCO ikke er en juridisk enhed, er det en planetarisk form for organisering. Den har ingen grænser og ingen nationale love, der kontrollerer den.
6. **Økologisk.** OCOer er en del af planeten og stræber efter at bevare og reparere den.
7. **Åbent og frivilligt medlemskab.** Der er ingen grænser for, hvilken type væsener der kan være med i en OCO. Antallet af medlemmer derimod, styres efter princip 1 og 6. I tilfælde af overbelægning, se princip 8.
8. **Mangfoldiggørelse.** OCOer vil organisere, netværke og formere sig decentralt i planetær skala. Tjenester og resurser, der er nødvendige for driften af OCOen, søges i andre OCOer eller lignende organiseringer.
9. **Intersektionel feministisk.** Ingen lever i overflod, før alle lever i overflod.
10. **Performativ.** En OCO kan ikke formelt defineres, kun udføres.

OCO

Open Commons Organisation (Åben Fælledforening)

En OCO er en utopisk foreningstype der bestyrer en fælled med en vis åbenhed.

For at lave en OCO kræver det blot at man er en gruppe der har en praksis omkring en fælled. Og så siger man:

 Denne forening er en OCO

Vupti - instant utopisk forening. Se nederst for eksempler på OCOer.

OCO principper

1. **Fælledgørelse.** En OCO skaber værdi til sine medlemmer som et fælles gode.
2. **Kontroller produktionen.** OCOen kontrollerer de produktionsmidlerne der skaber værdien.
3. **Not-for-profit.** En OCO laver ikke profit til dens medlemmer. Ethvert overskud bruges enten indenfor

ØKONOMI UDEN BANK

Hvis I ikke er registreret hos erhvervsstyrelsen kan I ikke få en bankkonto som forening. Men derfor kan I sagtens have en økonomi. Her følger nogle løsninger til den udfordring.

1. Hold selv styr på penge

Den simpleste model er at selv holde styr på de penge I får ind og skal betale med. Det kan være på en eller anden bankkonto, kontanter i en pengekrugke, eller sågar digitale løsninger som mobile pay boks, eller lignende. Det kræver at I selv syntes det funker, og at I kan lave de systemer I syntes der skal til for at det fungerer.

2. Brug Open Collective

[Open Collective](#)¹⁴ er en platform hvor man kan få en online-betalingsløsning og transparent bogføring, selv om man er en ikke-registeret forening.

Det fungerer på den måde at man får en “finansiel vært” der så sørger for den økonomiske infrastruktur. Her kan man så modtage donationer og andre indbetalinger i en ret fleksibel online-løsning - fx medlemskontingenter. Og med disse midler kan man tilbagebetale udlæg og betale fakturaer. I kan dog ikke sende fakturaer.

Bemærk at I skal godkendes af jeres finansielle vært, og at de typisk ikke godkender eksplicit politiske organisationer. Forstået på den måde at hvis I beskriver jeres organisation som fx “Anarkistisk samfundsomstyrende aktionsgruppe”, så vil I ikke blive godkendt. Men hvis I skriver “Decentralt organiseret kollektiv for en bæredygtig verden”, så kan I godt.

Det er altså lidt en vurdering om denne model kan virke for jeres forening.

Bemærk at Open Collective også kan bruges selv om I har en bankkonto, hvis man fx vil benytte den finansielle infrastruktur og fleksible betalingsbrugerflade. Det kræver så ingen finansiell vært og giver lidt mere frihed.

Bestyrelsesmedlemmerne bliver altså en art proces-ansvarlige og kransekagefigurer der skriver under på ting, uden at de reelt har mere magt end et menigt medlem. Denne løsning, kombineret med [dookrati](#)(sic!)(side 34), er utopisk og konkret.

Det kan defineres følgende måde i vedtægterne:

§ 6 Ledelse
Stk. 1 Foreningen ledes af en bestyrelse på 3-5 medlemmer (...)

Stk. 2 Bestyrelsen træffer beslutninger gennem medlemsmøder. Bestyrelsen har alene ansvar for at sikre, at der bliver indkaldt til almene og årlige medlemsmøder og for at tegne virksomheden efter nærværende vedtægter.

Medlemsmøder er andetsteds defineret således:

Stk. 3 Alment medlemsmøde (ekstraordinær generalforsamling). Alment medlemsmøde afholdes regelmæssigt efter behov. Beslutning om afholdelse af alment medlemsmøde tages af bestyrelsen eller 2 medlemmer i enighed (...)

Se [CoFix' vedtægter for det fulde eksempel](#)¹⁵

model kan give en meget stor frihed, men kræver til gengæld en villighed til at indgå i en form for dobbeltspil med myndighederne.

2. Alle er i bestyrelsen.

Dette er en simpel løsning som I kan se et godkendt eksempel på i [Teknologisk Arbejderkooperativs vedtægter](#). Den kan med fordel benyttes i foreninger med begrænset udskiftning af medlemmer, og et begrænset antal medlemmer. Ifølge Erhvervsstyrelsen skal alle bestyrelsesmedlemmer registreres på [virk.dk](#) og også typisk hos banken. På [virk.dk](#) er det offentligt. Så dette passer ikke til alle slags foreninger.

3. Alle møder er ekstraordinære generalforsamlinger.

Dette er en nyere løsning som jeg har udviklet. Den er konkret godkendt af Erhvervsstyrelsen i 2025 i kooperativet CoFix' vedtægter.

I denne løsning er der en bestyrelse som vanligt, men deres ansvarsområde er defineret som at "tage beslutninger igennem ekstra-ordinære generalforsamlinger". Hvert eneste medlemsmøde bliver dermed en ekstraordinær generalforsamling, hvor alle tilstedeværende medlemmer, som den øverste myndighed", er fuldt beslutningsdygtige.

3. Brug cypriotisk piratbank eller andre online løsninger

Der findes en hel underskov af online bankløsninger. Revolut er en af dem, som jeg har hørt fungere for nogen. Husk at være varsom.

DIREKTE MEDLEMS- DEMOKRATI I STATS- SANKTIONE- REDE VEDTÆGTER

Erhvervstyrelsen er besat af "ledelse". De har en ret begrænset opfattelse af hvordan en forening kan ledes, som typisk er en variation over: "Der *skal* være en bestyrelse".

En bestyrelse kan forstærke en traditionel hierarkisk forståelse af verden, der typisk betyder at "menige" medlemmer ikke (føler de) kan tage beslutninger, alting går langsommere, og løsninger og en forenings mulighedsrum bliver dermed ofte begrænset og defineret af hvem der nu lige gad sidde i bestyrelsen.

I utopiske foreninger praktiserer vi ofte variationer over direkte kropsligt hverdagsdemokrati, hvor de der er til stede er dem der træffer beslutninger. Dette kan let kombineres med beslutningsautonomi hos det enkelte medlem, fx i form af [dookrati](#)(side 34).

Denne konflikt imellem forskellige former for demokrati kan løses på forskellige måder:

1. Praksis adskilt fra vedtægter

Denne form er simpelthen at man ignorerer dele af, eller, alle vedtægterne, og praktiserer sin forening efter andre foreskrifter. Det kan være et sæt uofficielle, men faktisk gældende vedtægter eller manifeste, eller indbyrdes aftaler. Dette er en form for kryptoforening - som ser ud på en måde set fra erhvervsstyrelsens side og er helt anderledes set fra medlemmernes side. Denne